

Årsberetning 2013

Bæredygtighed,
effektivitet og værdiløft
i fødevarerhvervet

gudp

Forord

Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP) er en erhvervsstøtteordning, som skal skabe større bæredygtighed og løse nogle af de miljøproblemer, som samfundet står overfor. Samtidig skal økonomien hele tiden forbedres, så fødevarerektoren fortsat kan skabe vækst i Danmark og sikre arbejdspladser.

2013 har været et travlt og begivenhedsrigt år i GUDP. I GUDP-bestyrelsen fik vi prioriteret en række innovative projekter, som vi både har store forventninger til og glæder os til at se resultaterne af. Vi fik igangsat nye projekter for godt 264 mio. kr. i 2013. Det vil sige, at GUDP pt. har en samlet projektportefølje på rundt regnet 824 mio. kr. Med denne årsberetning løfter vi sløret for projektporteføljens forventede effekter samt fordelingen af tilsagnene indenfor de strategiske indsatsområder i spiderwebbet.

Strategiske initiativer

I årets sidste runde var en stor pulje afsat til opfølgning på anbefalingerne fra Natur- og Landbrugskommissionen og Vækstteam for Fødevarer.

I GUDP-bestyrelsen havde vi blandt andet mulighed for at sætte ekstra fokus på udvikling og vækst i forarbejdningssektoren. De støttede projekter i 2013 vidner om, at der er et stort potentiale for at skabe vækst i fødevarerektoren ved at øge ressourceeffektiviteten.

GUDP skal være med til at forene bæredygtighed og vækst. Med de øremærkede midler støttede vi fire nye projekter til månegris teknologi og 4 projekter til dyrevelfærd. Et af projekterne skal fx udvikle et system til fordeling af halm til grise, så de har noget at rode i og ikke bider hinanden. Projektet støtter op om såvel månegrisen som Svinevelfærdspakken Et andet projekt skal identificere kød med ornelugt, hvilket forhåbentligt kan gøre kastration overflødig.

Organic-RDD-2

Også økologien blev tilgodeset i 2013, hvor 7 spændende projekter blev skudt i gang under det Økologiske forsknings-, udviklings- og demonstrationsprogram.

2014

Vi håber på at få mange spændende projekter, som kan bidrage til bæredygtighed og vækst i vores 2 runder i 2014. Derudover skal GUDP have en ny strategi gældende for perioden 2015-2018. Vi synes, GUDP har en fornem rolle som brobygger mellem aktørerne, så nye muligheder for en nytænkende, vækstskabende og ressourceeffektiv fødevarerproduktion realiseres i Danmark.

LARS FREDERIKSEN

FORMAND FOR GUDP'S BESTYRELSE

Årets højdepunkter

GUDP havde i 2013 to ansøgningsrunder, hvor 55 projekter med innovative løsninger på fødevareerhvervets udfordringer opnåede tilsagn for godt 264 mio. kr. Ansøgningerne kom fra hele fødevaresektoren fra reduceret kvælstoffordampning gennem bio-forsuring af gylle til markedsorienteret økologisk produktion og forarbejdning af fødevarer.

I 2013 resulterede finanslovsforhandlingerne bl.a. i, at GUDP fik tilført yderligere 97 mio. kr. til grøn omstilling og beskæftigelse, og som opfølgning på anbefalingerne fra Natur- og Landbrugskommissionen og fra Vækstteam for Fødevarer.

I GUDP's første runde i 2013 var der dermed afsat 10 mio. kr. til indsatser med fokus på alternativer til antibiotika og 20 mio. kr. til økologisk forskning og innovation. De resterende 67 mio. kr. var afsat til GUDP's anden runde med fokus på følgende indsatser:

- Forædling og eksport (20 mio. kr.)
- Dyrevelfærdsfremmende tiltag for svin (13 mio. kr.)
- Ny bæredygtig animalsk svineproduktion (12 mio. kr.)
- Afkobling af fødevareproduktionens påvirkning af miljø, klima og dyrevelfærd og udnyttelse af hele landbrugsproduktionens ressourcegrundlag (22 mio. kr.)

Derudover blev der under det økologiske forsknings-, udviklings- og demonstrationsprogram (Organic RDD2) bevilget projekter for 65,9 mio.kr. fordelt på 7 projekter. Endvidere blev der givet tilsagn på 1,5 mio. kr. til dansk deltagelse i økologiske udviklings- og demonstrations-projekter under ERA-Nettet "Core Organic, samt 3 mio. kr. til projekter ved Økologiens Hus og 5 mio. kr. til projekter vedrørende økologisk sortsudvikling og -afprøvning.

Spiderweb til at vurdere effekter

GUDP støtter projekter, der på én og samme tid bidrager til et værdiløft og udvikling af fremtidens bæredygtige og effektive fødevareerhverv. Det er netop sammenhængen mellem bæredygtighed, effektivitet og værdiløft, der bidrager til grøn omstilling.

Alle ansøgningernes potentielle bidrag til løsning af udfordringer vurderes ud fra otte kriterier i et GUDP-spiderweb:

- Minimere næringsstofoverskuddet
- Reducere pesticidanvendelsen
- Begrænse klimapåvirkning
- Dyrevelfærd, fødevaresikkerhed, sundhed, arbejdsmiljø og etik
- Videre økonomiske effekt
- Projektets provenu
- Merværdi pr. råvareenhed
- Kommunikation, nytænkning og tværfaglighed

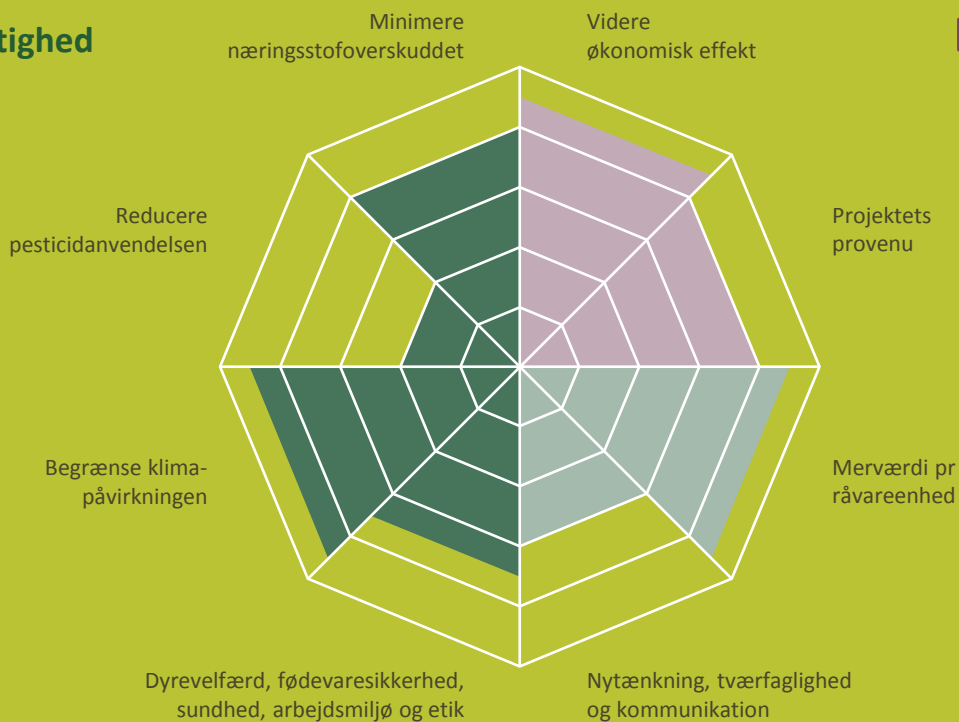

Spiderweb til at vurdere effekter

Status for målopfyldelsen for strategiperiodens tredje år

Bæredygtighed

Effektivitet

Værdiløft

Opfyldelse af målsætninger

Der er i 2013 skabt god udvikling med potentiel effekt på følgende udfordringer:

- Reducering af pesticidanvendelsen
- Bedre dyrevelfærd, fødevarer sikkerhed, sundhed, arbejdsmiljø og etik.
- Projektets provenu

Dette skal bl.a. ses i lyset af, at der i 2013 har været ekstra midler til dyrevelfærdsfremmende tiltag samt eksport og forædling.

Der har samtidig været en tilfredsstillende udvikling med potentiel effekt indenfor udfordringerne:

- Begrænse klimapåvirkningen
- Minimere næringsstofoverskuddet
- Videre økonomisk effekt

Bestyrelsen vurderer dog, at der jf. spiderwebbet stadig er behov for projekter indenfor disse kriterier.

Der har været begrænset udvikling på følgende udfordringer:

- Nytænkning, tværfaglighed og kommunikation
- Merværdi pr. råvareenhed

Bestyrelsen finder samlet set udviklingen tilfredsstillende og vil fortsat i 2014 have fokus på ansøgninger med potentiel effekt på områder i spiderwebbet, som har behov for en endnu bedre udfyldelse.

Bestyrelsen vil i 2014 have særlig fokus på ressourceeffektivitet i fødevarerhvervet, der potentielt kan give øget merværdi per råvareenhed. I Handlingsplan 2014 er der derfor fokus på samarbejdsprojekter med hovedformål:

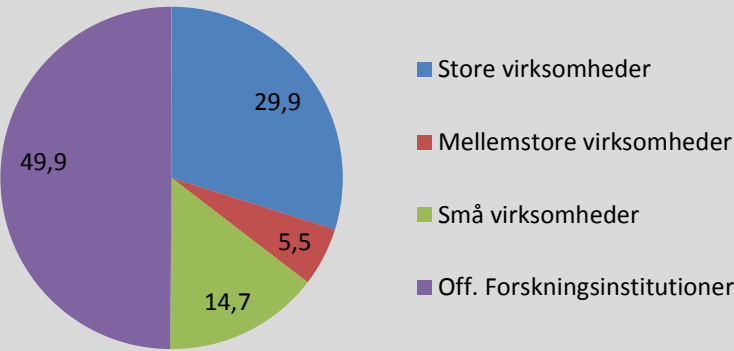
- Ressourceeffektivitet
- Udnyttelse af fødevarerindustriens sidestrømme

Det samme gælder for projekter der tilgodeser udvikling og demonstration af teknologier som understøtter:

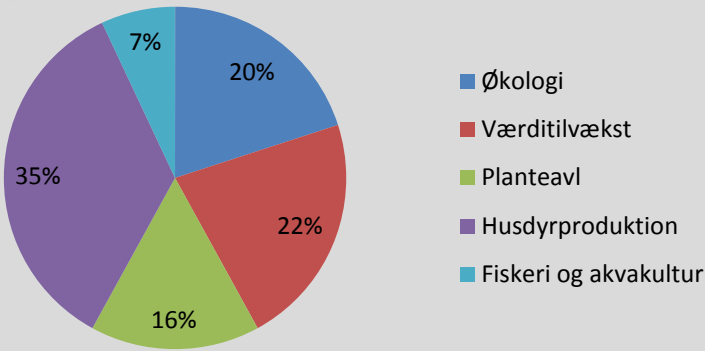
- Emissionsbaseret regulering af produktionsanlæg
- Målrettet og differentieret arealregulering

De øvrige GUDP kriterier er stadig vigtige, og bestyrelsen finder det væsentligt at fremme alle projekter, som kan styrke fødevarerhvervets dobbelte bundlinje = B+E+V.

Samlede budgetter fordelt på virksomhedstørrelser (uden ORDD2)

Fordelingen af bevilling indenfor erhvervets delsektorer

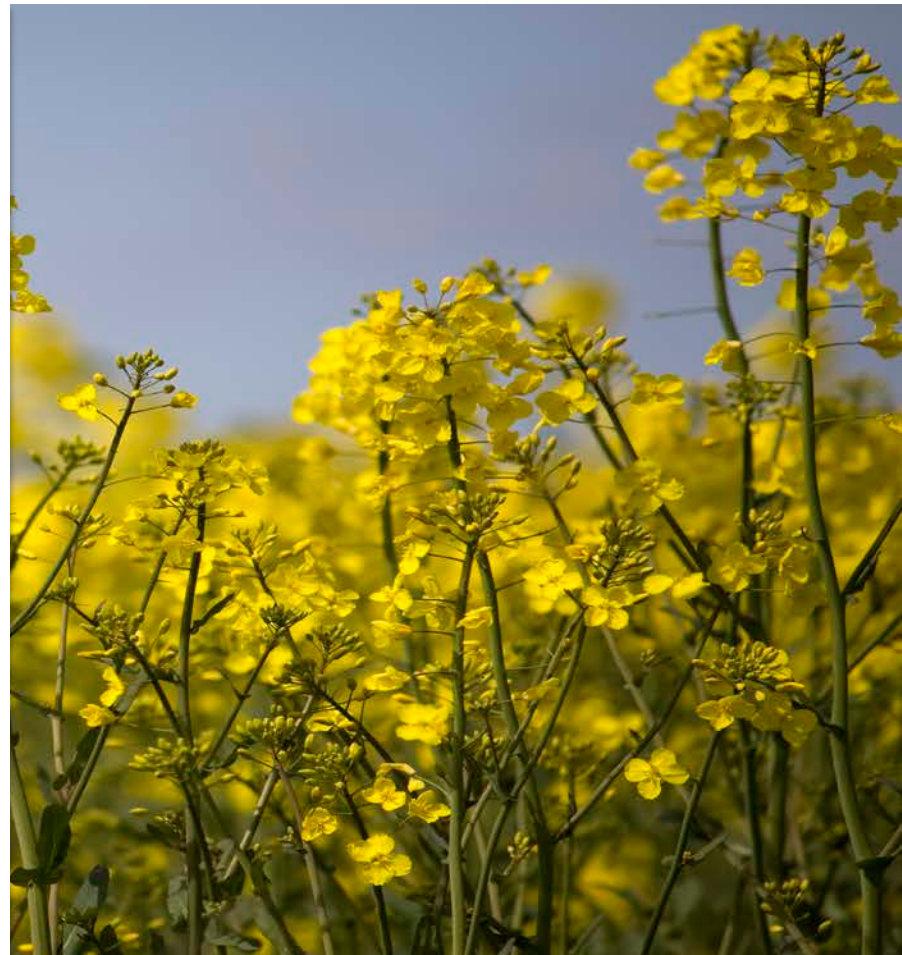

Øvrige aktiviteter i 2013

Informationsmøder

Forud for de to ansøgningsrunder i 2013 afholdte GUDP-sekretariatet to informationsmøder i Vejle og København. Informationsmøderne var som altid velbesøgte med et deltagerantal på ca. 220 personer i alt.

På informationsmøderne var der mulighed for at høre nyt om GUDP-ordningen, få input til ansøgningsskrivningen, modtage konkret sparring til sit projekt og netværke med andre potentielle ansøgere og GUDP-sekretariatet.

Konference: Udviklingspotentialer i forarbejdningssektoren – grøn omstilling fra jord til bord

Den 10. september 2013 var GUDP-bestyrelsen vært ved en konference, hvor dagen bød på oplæg fra bl.a. formand for Vækstteam for Fødevarer Peder Tuborgh.

På konferencen samledes aktører fra hele fødevarerektoren om udvalgte specifikke problemstillinger og innovative ideer, som blev anskuet og diskuteret fra mange forskellige vinkler.

Med hjælp fra det interaktive elektroniske værktøj ZING© skulle deltagerne på baggrund af arbejdsspørgsmål, udvikle ideer og komme med forslag til løsninger på spørgsmål omhandlende styrkelse af ressourceeffektivitet, potentialer og muligheder for fødevarerektoren, optimering af uudnyttede ressourcer og fremme af grøn omstilling.

Find idékatalogerne fra begge arrangementer på www.gudp.dk

Workshop: Fra hav til bord – ressourceeffektivitet på tværs af værdikæden for havfiskeri

Den 10. oktober 2013 inviterede GUDP igen indenfor til et arrangement om styrkelsen af ressourceeffektivitet – denne gang med fokus på fiskeriet.

Med baggrund i regeringens Vækstteam for Fødevarers anbefalinger om styrkelse af en bæredygtig og ressourceeffektiv fødevarerproduktion samledes fødevarerproducerende virksomheder, brancheorganisationer, vidensinstitutioner og rådgivende firmaer for at diskutere fremtidens fiskerierhverv.

Oplæg og de efterfølgende workshops resulterede i mange gode input, som kunne tages med hjem til den kommende GUDP-strategiudformning for 2015-2018.

Evaluering af GUDP-strategien 2011-2013

Strategievaluering

I slutningen af 2013 igangsatte GUDP-bestyrelsen selv et større evalueringsarbejde med fokus på GUDP's strategi, der dækker over perioden 2011-2014.

Selve evalueringen har fokus på årene 2011-2013 og konkret evalueres udfyldelse af GUDP's otte kriterier, samt GUDP's fokusområder og tilsagnsfordeling.

Side 12 til 17 i denne årsberetning er uddrag fra evalueringen.

GUDP-strategiens vision reflekteres i 8 succeskriterier

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
NaturErhvervstyrelsen

GUDP prioriterer ansøgninger i henhold til 8 B+E+V kriterier

Bæredygtighed

Effektivitet

Værdiløft

GUDP's bestyrelse om strategien 2011-2013:

Lars Frederiksen (formand)

Henriette Richter

Niels Alsted

Mads Prebensen

”

Med bestyrelsens nuværende strategi, er det et krav, at GUDP-ansøgningerne kan vise forventede effekter på minimum to af de tre parametre – bæredygtighed, effektivitet og værdiløft – hvoraf det ene parameter skal være bæredygtighed. Samtidig skal projektet generere et output, som kan kommercialiseres. Det er bestyrelsens vurdering, at vores strategi medvirker til, at projekterne berører flere områder og dermed opnår størst effekt, samtidig med, at en sektoropdeling undgås.

Det er imidlertid først nu, at de første GUDP-støttede projekter er ved at blive afsluttet. Det er derfor kun muligt at beskrive effekterne, som de er vurderet ex-ante (de forventede effekter ved ansøgningstidspunktet). Således beregnes de forventede effekter på baggrund af officielle og anerkendte niveauer og standarder for eksempelvis behandlingshyppighed og kan alene udgøre et kvalificeret bud på størrelsesordenen af effekternes faktiske potentiale.

”

Christian Heslet Jørgensen

Susanne Støjer

Bent Claudé Lassen

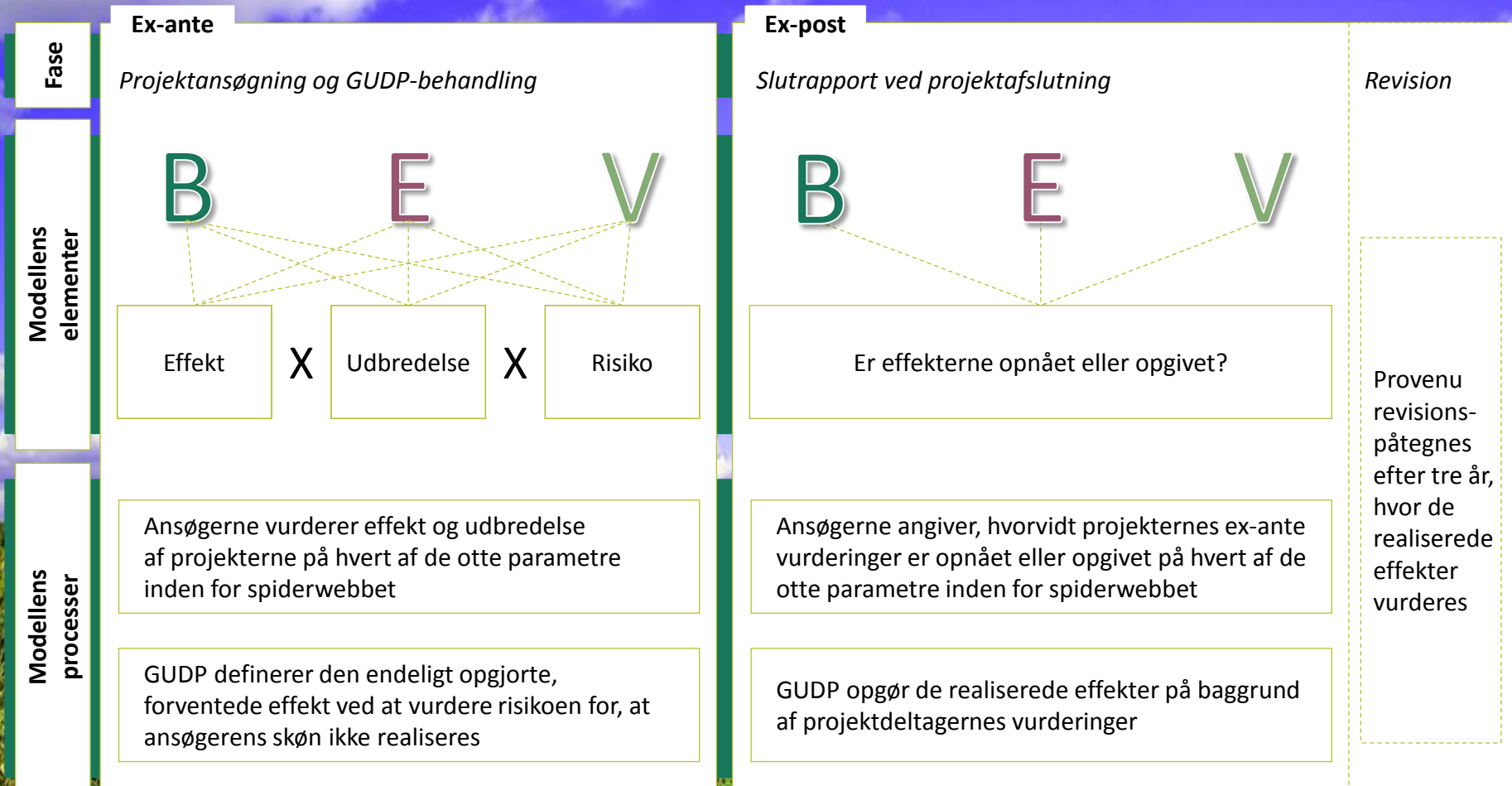

Birgitte Brinch Madsen

GUDP's bestyrelse og sekretariat anvender en effektevalueringsmodel til at vurdere og udvælge projekterne på basis af deres forventede effekter

Før der ydes tilskud, vurderes de enkelte projekters effekter og konkurrerer derefter indbyrdes herpå

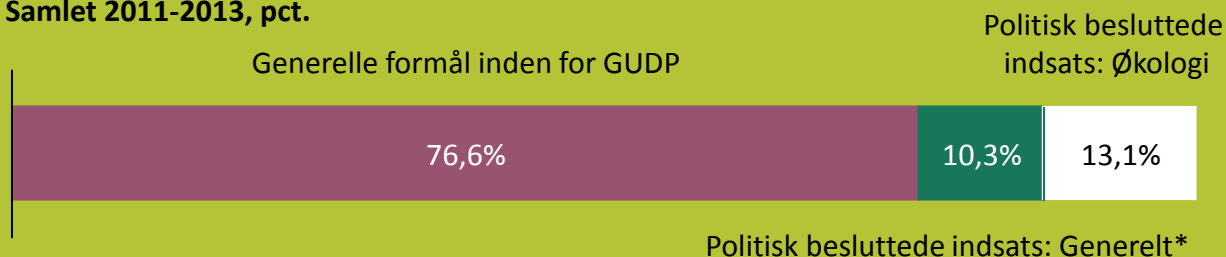
Når et projekt afsluttes, vurderes dets realiserede effekter – først ved afslutning og derefter igen efter en treårig periode

GUDP har fra 2011 til 2013 haft en bevillingsramme på i alt 745,6 mio. kr. til rådighed, hvoraf 77 pct. har været til generelle formål inden for GUDP

Projektaktivitet Type	Bevillinger 2011 Mio. kr.	Bevillinger 2012 Mio. kr.	Bevillinger 2013 Mio. kr.	I alt 2011-2013 Mio. kr.
Generelle formål inden for GUDP	205,2	199,0	167,0	571,2
Politisk besluttede formål: Generelt*			77,0	77,0
Politisk besluttede formål: Økologi**	14,2	15,2	68,0	97,4
Total	219,4	214,2	312,0	745,6

Samlet 2011-2013, pct.

Der er i udmøntningen af de 745,6 mio. kr. blevet annulleret projekttilsagn svarende til 41,6 mio. kr., som dernæst er blevet genanvendt

* Alternativer til antibiotika, Bæredygtig husdyrproduktion, Eksport og værditilvækst, Samarbejde om innovation, Dyrevelfærd

** Økologisk sortsafprøvning, økologisk forskning og udvikling, projekter ved Økologiens Hus

Samlet set forventes GUDP at bidrage med væsentlige kvantitative effekter inden for bæredygtighed, effektivitet og værdiløft

Kvantitative effektparametre	Tilsagn	Forventet effekt af støttede projekter*	Forventet effekt pr. mio. kr. tilsagn*
B Reduktion i pesticidanvendelsen	~116 mio. kr.	~20 pct. reduktion	~0,2 pct. reduktion
Reduktion i CO ₂ -ækvivalenter	~301 mio. kr.	~1,4 mio. tons	~4.651 tons
Reduceret næringsindhold*	~361 mio. kr.	~34.318 tons reduktion	~95 tons reduktion
E Projektets provenu	~357 mio. kr.	~1.381 mio. kr. (3 år efter afslutning)	~3,9 mio. kr. (3 år efter afslutning)
Videre økonomisk effekt	~517 mio. kr.	~5.725 mio. kr. (årligt ved fuld effekt)	~11 mio. kr. (årligt ved fuld effekt)
V Samlet merværdi	~205 mio. kr.	~815 mio. kr. (årligt ved fuld effekt)	~4 mio. kr.* (årligt ved fuld effekt)

- Porteføljens effekter kommer hele samfundet til gode, da projektporteføljen bl.a. forventes at have videre økonomiske effekter på 5,6 mia. kr. årligt
- Porteføljen forventes at have markante effekter på reduktionen af næringsoverskuddet og CO₂-udledningen, ligesom den samlede merværdi pr. råvareenhed er på 0,8 mia. kr. årligt ved fuld effekt

* Reduceret næringsindhold pooler effekterne inden for reduktion af kvælstof og reduktion af fosfortab

* Den samlede merværdi er mindre end provenu og videre økonomisk vækst, idet en væsentlig del af GUDP's projektportefølge vedrører produktionsprocessen og ikke produkterne.

Note: Internationale projekter, projekter under ICROFS og projekter i regi af Økologiens Hus er ikke medregnet, da de ikke er opgjort med forventede effekter

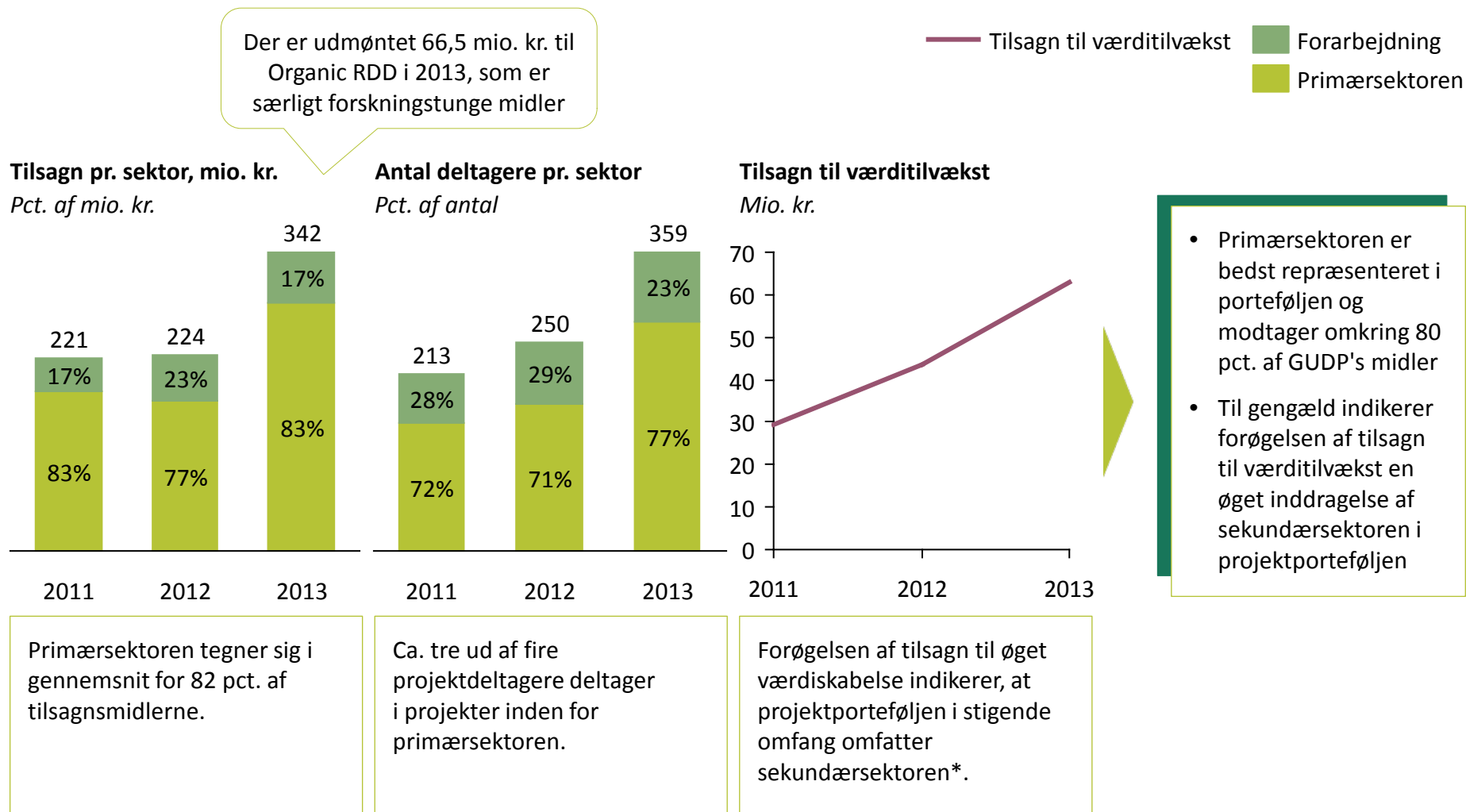
Kvalitative effekter

Kvalitative effektparameter	Forventede effekter af særlig grad inden for hovedudfordringerne*	Projekter med særlig grad af kvalitative effekter*
B Dyrevelfærd, fødevarer-sikkerhed, sundhed, arbejdsmiljø eller etik	- De fleste effekter forventes inden for en mere markedsdrevet økologisk produktion - De færreste effekter forventes inden for en mere CO₂-neutral energiproduktion, hvilket kan tilskrives, at området i meget lille grad beskæftiger sig med dyrevelfærd, fødevarer-sikkerhed, arbejdsmiljø, sundhed og etik	~71 pct. af projekter
V Nytænkning, tværfaglighed eller kommunikation	- Der forventes effekter af særlig grad inden for stort set alle hovedudfordringerne - Relativt set forventes de færreste effekter af særlig grad inden for et mere bæredygtigt fiskeri og en bæredygtig akvakulturproduktion, men her forventes der stadig effekter i 89 pct. af projekterne	~96 pct. af projekter

- Der forventes positive effekter af en særlig grad på dyrevelfærd, fødevarer-sikkerhed, sundhed, arbejdsmiljø eller etik i 71 pct. af porteføljens projekter
- Der forventes positive effekter af en særlig grad på nytænkning, tværfaglighed eller kommunikation i 96 pct. af porteføljens projekter

Note: 1) Internationale projekter, projekter under ICROFS og projekter i regi af Økologiens Hus er ikke medregnet, da de ikke er opgjort med forventede effekter
 2) Projekter fra før 2. tilsagnsrunde 2013 er vurderet til at have kvalitative effekter, såfremt den gennemsnitlige effekt på parameteret er større end 4 (på en skala fra 0-9), mens projekter fra 2. tilsagnsrunde 2013 er vurderet til at have kvalitative effekter såfremt, at et af subkriterierne er vurderet til 2 eller 3 (på en skala fra 0-3)

Fordelingen af tilsagn efter sektor

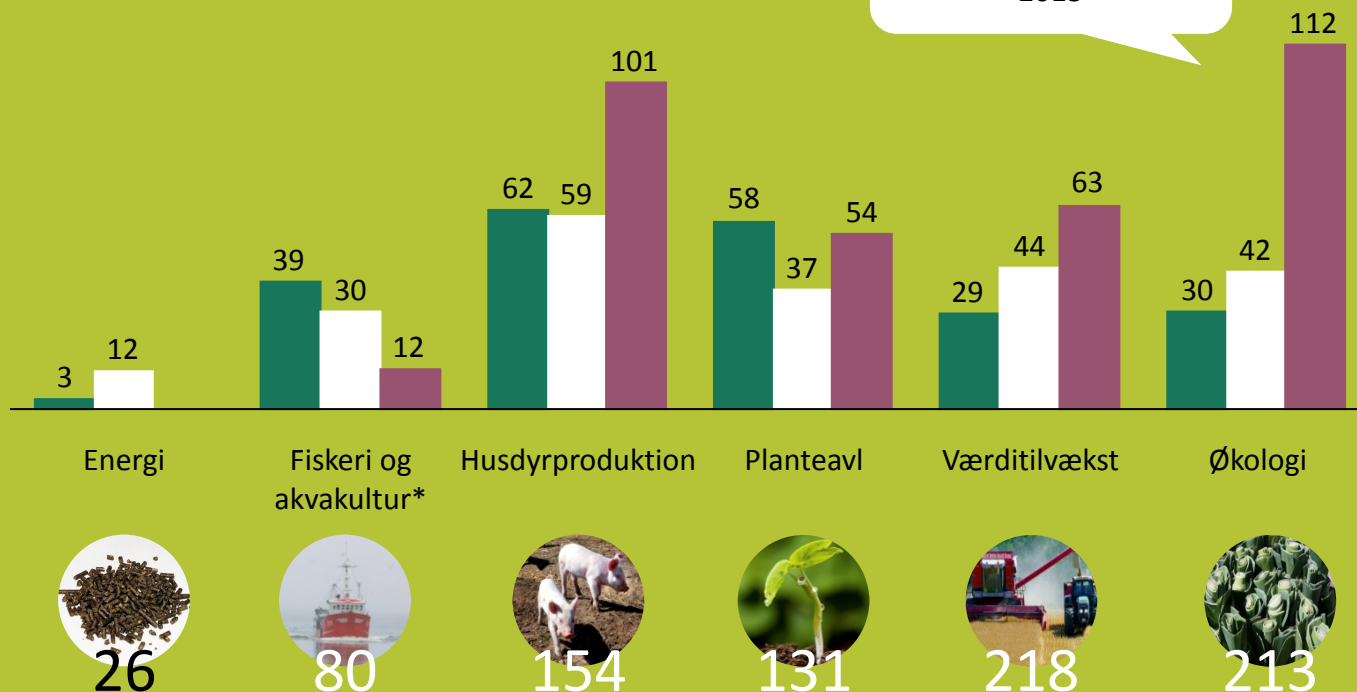

* Projekter, som skaber en højere produktivitetstilvækst og øget værdiskabelse, er generelt set henvendt mod forarbejdningssektoren

GUDP har givet tilsagn inden for alle hovedudfordringerne i porteføljen:

○ Antal deltagere 2011 2012 2013

Fordelingen af tilsagn ift. erhvervenes hovedudfordringer
Mio. kr.

- GUDP har givet tilsagn inden for alle hovedudfordringerne
- Projekter inden for husdyrproduktion og økologi har samlet modtaget flest midler, hvilket for sidstnævnte bl.a. skyldes udmøntningen af Organic RDD-midlerne i 2013
- Der er blevet givet færrest tilsagn inden for energi samt fiskeri og akvakultur*

GUDP-strategiens resultater

GUDP-bestyrelsens strategi har sikret, at der gennemføres projekter der har opnået ambitiøs forretningsorienteret nytænkning i det danske fødevareerhverv gennem et dynamisk samspil mellem bæredygtighed, effektivitet og værdiløft med forventede store samfundseffekter.

Hermed bidrager GUDP's projektportefølje til et grønt landbrugs- og fødevareerhverv i vækst gennem en fortsat udvikling af en konkurrence- og bæredygtig produktion. Flere igangsatte projekter følger op på Natur- og Landbrugskommissionens anbefalinger, samt anbefalingerne fra Vækstteam Fødevarer.

Endeligt er der i strategiperioden sket en positiv udvikling i og med, at private virksomheder i stigende omfang deltager i projekterne, enten som hovedansøgere eller projektdeltagere. Langt de fleste projekter har været et samarbejde, hvor flere virksomheder eller forskningsinstitutioner er gået sammen om at gennemføre et projekt. Bestyrelsens strategi om et GUDP som brobygger, er dermed på rette vej.

Med forbehold for at vi endnu ikke kan måle de realiserede effekter, så er bestyrelsens vurdering, at strategien er velopfyldt. Der vil således altid være risici forbundet med innovationsprojekter.

Lars Frederiksen, Formand for GUDP

Lars Frederiksen (formand)
Niels Alsted, BioMar Group A/S
Birgitte Brinch Madsen
Bent Claudi Lassen, Foodbest DK/SE
Mads Prebensen, Grundfos A/S
Henriette Richter, Novo A/S
Susanne Støier, DMRI/Teknologisk Institut
Christian Heslet Jørgensen, Vibygård Gods A/S

Bestyrelsen sekretariatsbetjenes af NaturErhvervstyrelsen.

Sekretariatet ledes af Anders M. Klöcker, chef i Center for Innovation

Find flere informationer, kommende arrangementer og yderligere
information om ordningen på:

www.gudp.dk